ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 10.7.2013
COM(2013) 494 final

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζοντας 2020»: ένα ισχυρό εργαλείο για την καινοτομία και την ανάπτυξη στην Ευρώπη

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζοντας 2020»: ένα ισχυρό εργαλείο για την καινοτομία και την ανάπτυξη στην Ευρώπη

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

1. ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Η Ευρώπη πρέπει να αυξήσει ποσοτικά και ποιοτικά τις επενδύσεις στην έρευνα και στην καινοτομία. Η αύξηση της έρευνας και της καινοτομίας είναι καίριας σημασίας για τη δημιουργία βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης και απασχόλησης, καθώς και για την ενίσχυση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της Ευρώπης. Η έρευνα και η καινοτομία συμβάλλουν επίσης στην αντιμετώπιση μειζόνων προκλήσεων, όπως η καταπολέμηση της αλλαγής του κλίματος, η εξασφάλιση σταθερού εφοδιασμού με καθαρή ενέργεια ή η κάλυψη του κόστους που συνεπάγεται η γήρανση του πληθυσμού. Ωστόσο, ελάχιστη πρόοδος έχει σημειωθεί ως προς την επίτευξη του στόχου της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για επένδυση του 3% του ΑΕγχΠ στην Ε&Α, με ιδιαίτερες αδυναμίες στον τομέα των ιδιωτικών επενδύσεων.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καταβάλλει προσπάθεια για την αντιμετώπιση αυτής της ανεπάρκειας επενδύσεων. Η στρατηγική «Ευρώπη 2020»[1], και ειδικότερα η εμβληματική πρωτοβουλία «Ένωση Καινοτομίας»[2] παρέχουν ένα καλύτερο περιβάλλον για καινοτομία. Οι προτάσεις της Επιτροπής για το επόμενο πρόγραμμα έρευνας και καινοτομίας της ΕΕ, «Ορίζοντας 2020»[3] προβλέπουν χρηματοδότηση κατά μήκος ολόκληρης της αξιακής αλυσίδας, από τη βασική έρευνα έως τη διάθεση στην αγορά.

Βασικό στοιχείο του προγράμματος «Ορίζοντας 2020» είναι η πρόταση για συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα και με τα κράτη μέλη για την επίτευξη αποτελεσμάτων τα οποία είναι λιγότερο πιθανό να επιτύχει μια χώρα ή μια επιχείρηση δρώντας μεμονωμένα. Η παρούσα ανακοίνωση συνοδεύεται από νομοθετικές προτάσεις της Επιτροπής για τη δημιουργία συμπράξεων δημόσιου-ιδιωτικού τομέα και συμπράξεων δημόσιου-δημόσιου τομέα με τα κράτη μέλη στο πλαίσιο του «Ορίζοντα 2020».

Η δέσμη αντιστοιχεί σε συνολική επένδυση ύψους 22 δισεκατομμυρίων ευρώ για τα επόμενα 7 έτη, καθώς η διάθεση 8 δισεκατομμυρίων ευρώ στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζοντας 2020» συνεπάγεται μόχλευση 10 δισεκατομμυρίων ευρώ από τη βιομηχανία και περίπου 4 δισεκατομμυρίων ευρώ από τα κράτη μέλη. Με αυτόν τον τρόπο θα εξασφαλιστεί ζωτικής σημασίας χρηματοδότηση για πρωτοβουλίες έρευνας και καινοτομίας μεγάλης κλίμακας, μακροπρόθεσμες και υψηλού κινδύνου, οι οποίες είναι θεμελιώδους σημασίας για την ηγετική θέση της ΕΕ σε στρατηγικούς τομείς τεχνολογίας υψηλής ανταγωνιστικότητας παγκοσμίως, οι οποίοι παρέχουν θέσεις εργασίας υψηλής ποιότητας (επί του παρόντος πρόκειται για περισσότερα από 4 εκατομμύρια θέσεις εργασίας αυτού του είδους) και συμβάλλουν στην επίτευξη του στόχου της ΕΕ να προέρχεται από την μεταποιητική βιομηχανία το 20% του ΑΕΠ. Οι συμπράξεις θα εξασφαλίσουν σημαντικά οφέλη για την κοινωνία, όπως χαμηλότερες εκπομπές άνθρακα, εναλλακτικές επιλογές έναντι των ορυκτών

[1] COM(2010) 2020
[2] COM(2010) 546
[3] COM(2011) 808/809/810/811/812

καυσίμων και νέες θεραπείες για την καταπολέμηση ασθενειών που σχετίζονται με τη φτώχεια και την αντιμετώπιση της αυξανόμενης απειλής της μικροβιακής αντοχής.

Η Επιτροπή υποβάλλει τις εν λόγω νομοθετικές προτάσεις στο παρόν στάδιο ώστε να καταστεί δυνατή η έγκαιρη λήψη των αναγκαίων νομοθετικών αποφάσεων για τη δρομολόγηση των συμπράξεων κατά την έναρξη του προγράμματος «Ορίζοντας 2020». Η ενέργεια αυτή ανταποκρίνεται άμεσα στην έκκληση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου να δοθεί προτεραιότητα όσον αφορά τον αντίκτυπο του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου στην ανάπτυξη και τις θέσεις εργασίας.

Από κοινού, οι εν λόγω συμπράξεις θα εφαρμόσουν βασικά στοιχεία της «Ένωσης Καινοτομίας», της βιομηχανικής πολιτικής της ΕΕ[4] και της στρατηγικής για τις βασικές τεχνολογίες γενικής εφαρμογής[5] και θα συνεισφέρουν σημαντικά στις πολιτικές για το κλίμα, την ενέργεια, το ψηφιακό θεματολόγιο, τις μεταφορές, υγεία και άλλες πολιτικές της ΕΕ.

Η παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζει επίσης την προσέγγιση της Επιτροπής όσον αφορά τη χρήση άλλων μορφών συμπράξεων δημόσιου-ιδιωτικού τομέα για την εφαρμογή του προγράμματος «Ορίζοντας 2020». Σε προσεχές έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής θα παρουσιαστεί μια στρατηγική για την ενίσχυση των συμβουλών που λαμβάνει η Επιτροπή από τη βιομηχανία και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη μέσω ευρωπαϊκών τεχνολογικών πλατφορμών και των ειδικών ομάδων της Επιτροπής σχετικά με την βιομηχανική πολιτική.

2. Η ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΕΝΩΣΙΑΚΕΣ ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ-ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

Η έρευνα και η καινοτομία αποτελούν δραστηριότητες υψηλού κινδύνου χωρίς εγγυημένη επιτυχία. Εάν ο κίνδυνος της αποτυχίας είναι υπέρμετρα υψηλός, ο ιδιωτικός τομέας μπορεί να διστάζει να επενδύσει, ακόμη και εάν η απόδοση σε οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο θα μπορούσε να είναι ιδιαίτερα υψηλή. Επιπροσθέτως, τα οικονομικά οφέλη των επενδύσεων στην έρευνα ενδέχεται να τα οικειοποιηθούν τρίτοι, με αποτέλεσμα μεμονωμένες επιχειρήσεις να διστάζουν να επενδύσουν ή ενδέχεται να υπάρχουν επιτακτικοί λόγοι πολιτικής που περιορίζουν το μέγεθος της αγοράς και συνεπώς τα δυνητικά οφέλη (π.χ όταν αναπτύσσονται νέα αντιβιοτικά στις περιπτώσεις που η μικροβιολογική αντίσταση προκαλεί μεγάλη ανησυχία)

Αυτές οι γενικές αδυναμίες της αγοράς συνιστούν ισχυρό επιχείρημα υπέρ της δημόσιας στήριξης των ιδιωτικών δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις, η σπουδαιότητα των κλάδων, η περιπλοκότητα των προκλήσεων και των τεχνολογιών, η μακροχρόνια διάρκεια και ύψος των απαιτούμενων επενδύσεων καθιστούν μη αποτελεσματική τη δημόσια στήριξη μεμονωμένων έργων. Για αυτές ακριβώς τις περιπτώσεις απαιτούνται διαρθρωμένες συμπράξεις μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, για την από κοινού κατάρτιση, χρηματοδότηση και εφαρμογή φιλόδοξων θεματολογίων έρευνας και καινοτομίας. Για τον λόγο αυτό, στον τομέα της έρευνας οι συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα χρησιμοποιούνται όλο και περισσότερο από φορείς χάραξης πολιτικής σε ολόκληρο τον κόσμο ως εργαλείο επίτευξης των αναπτυξιακών τους στόχων.

Για τομείς με παρουσία σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, στους οποίους η κλίμακα των επενδύσεων υπερβαίνει τις δυνατότητες των επιμέρους κρατών μελών, η πιο αποτελεσματική προσέγγιση είναι οι συμπράξεις σε επίπεδο ΕΕ. Πιο συγκεκριμένα, οι συμπράξεις δημόσιου-

[4] COM(2012) 582
[5] COM(2012) 341

ιδιωτικού τομέα στους τομείς της έρευνας και της καινοτομίας παρέχουν ισχυρά και αναγκαία εργαλεία για την επίτευξη των στόχων του προγράμματος «Ορίζοντας 2020» για διάφορους λόγους:

– Καθιστούν δυνατή την υιοθέτηση μιας μακροπρόθεσμης, στρατηγικής προσέγγισης για την έρευνα και την καινοτομία και μειώνουν την αβεβαιότητα επιτρέποντας μακροπρόθεσμες δεσμεύσεις·

– Παρέχουν το νομικό πλαίσιο για την συγκέντρωση πόρων και την εξασφάλιση κρίσιμης μάζας, στο πλαίσιο της οποίας είναι δυνατό να καταβληθεί προσπάθεια σε κλίμακα που δεν θα μπορούσε να γίνει από μεμονωμένες επιχειρήσεις, περιλαμβανομένης της έξυπνης ειδίκευσης και του συνδυασμού του Ορίζοντα 2020 και της ευρωπαϊκής διαρθρωτικής και επενδυτικής χρηματοδότησης·

– Καθιστούν πιο αποδοτική τη χρηματοδότηση της έρευνας και καινοτομίας σε επίπεδο ΕΕ μέσω της κοινής χρήσης χρηματοδοτικών πόρων, ανθρώπινων πόρων και υποδομών, μειώνοντας ως εκ τούτου τον κίνδυνο του κατακερματισμού και επιφέροντας οικονομίες κλίμακας και μειωμένο κόστος για όλους τους εμπλεκόμενους εταίρους·

– Είναι σε θέση να ανταποκριθούν καλύτερα σε σύνθετες προκλήσεις, καθώς συμβάλλουν στην ανάπτυξη διεπιστημονικών προσεγγίσεων και παρέχουν τη δυνατότητα για πιο αποδοτική ανταλλαγή γνώσεων και εμπειρογνωμοσύνης·

– Διευκολύνουν τη δημιουργία μιας εσωτερικής αγοράς για καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες, σημειώνοντας από κοινού πρόοδο επί καίριων ζητημάτων, όπως η πρόσβαση σε χρηματοδότηση, η τυποποίηση και η καθιέρωση προτύπων·

– Καθιστούν δυνατή την ταχύτερη διάθεση καινοτόμων τεχνολογιών στην αγορά, μεταξύ άλλων διευκολύνοντας τη συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των επιχειρήσεων, επιταχύνοντας με αυτόν τον τρόπο τη διαδικασία μάθησης·

– Παρέχουν το κατάλληλο πλαίσιο ώστε οι διεθνείς επιχειρήσεις να μπορούν να πραγματοποιούν επενδύσεις στην έρευνα και την καινοτομία στην Ευρώπη και να επωφελούνται από τα πλεονεκτήματα της Ευρώπης, όπως είναι το άρτια κατηρτισμένο εργατικό δυναμικό, η ποικιλομορφία των προσεγγίσεων και η τομεακή δημιουργικότητα· και

– Διευκολύνουν την προσπάθεια έρευνας και καινοτομίας στην απαιτούμενη κλίμακα για την αντιμετώπιση κρίσιμων κοινωνικών προκλήσεων και την επίτευξη μειζόνων στόχων της πολιτικής της ΕΕ στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

3. ΚΟΙΝΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ: ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ

Οι συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα σε επίπεδο ΕΕ στους τομείς της έρευνας και της καινοτομίας εγκαινιάστηκαν στο πλαίσιο του τρέχοντος 7ου προγράμματος πλαισίου (ΠΠ7). Ένα σημαντικό μέσο υλοποίησης ήταν οι κοινές τεχνολογικές πρωτοβουλίες (ΚΤΠ), στο πλαίσιο των οποίων η Ένωση και η βιομηχανία χρηματοδοτούν και υλοποιούν από κοινού ορισμένους τομείς του ΠΠ7. Οι ΚΤΠ υλοποιούνται μέσω ειδικών νομικών οντοτήτων —των κοινών επιχειρήσεων— που συστάθηκαν δυνάμει του τότε αντίστοιχου προς το ισχύον άρθρο 187 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ).

Στο πλαίσιο του ΠΠ7 έχουν αναληφθεί πέντε ΚΤΠ στους τομείς της αεροναυτικής (Clean Sky), της φαρμακευτικής έρευνας (πρωτοβουλία για τα καινοτόμα φάρμακα), των κυψελών καυσίμου και του υδρογόνου (ΚΚΥ), των ενσωματωμένων συστημάτων πληροφορικής (ARTEMIS) και της νανοηλεκτρονικής (ENIAC). Όλοι αυτοί οι τομείς υπόκεινται σε τακτική

παρακολούθηση, επανεξέταση και αξιολόγηση[6]. Στην ανακοίνωση της Επιτροπής «Συμπράξεις για την έρευνα και την καινοτομία»[7] πραγματοποιήθηκε ένας απολογισμός αυτών των εμπειριών και επισημάνθηκαν τα σημαντικότερα επιτεύγματα ενώ διατυπώθηκαν επίσης συστάσεις για περαιτέρω βελτίωση.

Όσον αφορά τα επιτεύγματα, επισημάνθηκε ότι οι συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα χρησιμοποιούνται εν γένει όλο και περισσότερο από φορείς χάραξης πολιτικής σε ολόκληρο τον κόσμο ως εργαλείο επίτευξης των αναπτυξιακών τους στόχων. Βάσει αξιολογήσεων, διαπιστώθηκε επίσης ότι οι συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα γενικά και οι ΚΤΠ ειδικότερα αποτελούν ένα καινοτόμο μέσο εφαρμογής της ενωσιακής πολιτικής για την έρευνα και την καινοτομία. Φέρνουν σε επαφή τους πρωτοπόρους στους τομείς της έρευνας και της καινοτομίας στους διάφορους βιομηχανικούς κλάδους και τους δίνουν τη δυνατότητα να εστιάσουν και να εναρμονίσουν τις προσπάθειές τους βάσει στρατηγικών θεματολογίων έρευνας και καινοτομίας.

Η δρομολόγηση των ΚΤΠ θεωρήθηκε εύλογη με βάση τις διαπιστωμένες αδυναμίες της αγοράς, τη μακροχρόνια φύση των απαιτούμενων δραστηριοτήτων και την κλίμακα της δέσμευσης που απαιτείται για την επίτευξη των απαραίτητων καινοτομιών.

Στο ΠΠ7 η συνολική συνεισφορά της Ένωσης για τις ΚΤΠ ανέρχεται σε 3,12 δισεκατομμύρια ευρώ και συμπληρώνεται από επενδύσεις της βιομηχανίας ύψους 4,66 δισεκατομμυρίων ευρώ. Οι ΚΤΠ αποδείχθηκαν επιτυχείς όσον αφορά την προσέλκυση υψηλού επιπέδου συμμετεχόντων από τον βιομηχανικό κλάδο στις δραστηριότητές τους, συμπεριλαμβανομένων ΜΜΕ, οι οποίες αντιστοιχούν στο 28% περίπου των συμμετεχόντων.

Επιπλέον, και μολονότι δεν έχει περάσει μεγάλο διάστημα από τότε που ξεκίνησαν οι ΚΤΠ, οι ενδιάμεσες αξιολογήσεις αναγνώρισαν την πρόοδο που έχει συντελεστεί και κατέγραψαν τις πρώτες ενδείξεις του αντικτύπου τους. Η ΚΤΠ στον τομέα των κυψελών καυσίμου και του υδρογόνου, για παράδειγμα, διαμόρφωσε ένα σημαντικό χαρτοφυλάκιο έργων στρατηγικής σημασίας και έχουν υλοποιηθεί ορισμένες πρώιμες εμπορικές εφαρμογές, όπως τα περονοφόρα ανυψωτικά οχήματα και οι μικρές μονάδες εφεδρικής παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Η ενδιάμεση αξιολόγηση της ΚΤΠ Clean Sky επιβεβαίωσε ότι δρομολογεί επιτυχώς εξελίξεις προς την επίτευξη των στρατηγικών περιβαλλοντικών της στόχων, με εστίαση σε ριζικά νέες τεχνολογικές έννοιες. Όσον αφορά την ΚΤΠ στον τομέα των καινοτόμων φαρμάκων, η ενδιάμεση αξιολόγηση κατέγραψε ικανοποιητική πρόοδο όσον αφορά τη βελτίωση του περιβάλλοντος για την ανάπτυξη φαρμάκων στην Ευρώπη, για παράδειγμα μέσω της καλύτερης αξιοποίησης των δεδομένων, μέσω πιο αποτελεσματικών προσεγγίσεων για την πρόβλεψη ανεπιθύμητων επιδράσεων των φαρμάκων, μέσω της ανάπτυξης καινοτόμων βιοδεικτών και μέσω ταχύτερων και φθηνότερων κλινικών δοκιμών. Οι ενδιάμεσες αξιολογήσεις των ΚΤΠ ENIAC και ARTEMIS τόνισαν τον καταλυτικό ρόλο που διαδραμάτισαν οι εν λόγω ΚΤΠ για την αύξηση της συμμετοχής ηγετικών παραγόντων του ιδιωτικού τομέα σε ένα πλαίσιο όπου οι εθνικές και ευρωπαϊκές δημόσιες αρχές μπορούν να στηρίξουν θεματικούς τομείς υψηλής στρατηγικής αξίας. Διατυπώθηκε η έντονη παρότρυνση να δοθεί συνέχεια με παρόμοια πρωτοβουλία στο πλαίσιο του «Ορίζοντα 2020», λαμβάνοντας υπόψη ότι θα ήταν αδύνατον ένας μεμονωμένος οργανισμός ή ένα μεμονωμένο κράτος μέλος να αντιμετωπίσει όλες τις προκλήσεις του τομέα της ηλεκτρονικής στην Ευρώπη.

---

[6] Οι ενδιάμεσες αξιολογήσεις των ΚΤΠ και η απάντηση της Επιτροπής σε αυτές διατίθενται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/research/jti/index_en.cfm, όπου επίσης διατίθεται η έκθεση του JTI Sherpa Group.

[7] COM(2011) 572

Οι εκθέσεις και οι ενδιάμεσες αξιολογήσεις επεσήμαναν επίσης ορισμένες αδυναμίες των υφιστάμενων ΚΤΠ. Αφορούσαν κυρίως την ανάγκη για ισχυρότερες δεσμεύσεις εκ μέρους των βιομηχανικών εταίρων, με σαφέστερο προσδιορισμό αυτών των δεσμεύσεων και του συνεπαγόμενου αποτελέσματος μόχλευσης. Υπάρχει επίσης ανάγκη μεγαλύτερης σαφήνειας όσον αφορά τον τρόπο σύστασης των ΚΤΠ, σαφέστερης στοχοθέτησης και διασφάλισης μιας πιο ανοικτής στάσης έναντι της προσχώρησης νέων συμμετεχόντων. Στην έκθεση της JTI Sherpa Group διατυπώθηκαν επίσης ορισμένες συστάσεις για την απλούστευση και τον εξορθολογισμό της λειτουργίας των ΚΤΠ, μεταξύ άλλων μέσω ειδικού χρηματοδοτικού πλαισίου προσαρμοσμένου στις ανάγκες τους. Οι άμεσα ενδιαφερόμενοι φορείς εξέφρασαν επίσης προβληματισμούς σχετικά με τους διαφορετικούς κανόνες και διαδικασίες που εφαρμόζονται σε κάθε ΚΤΠ και που ενδέχεται να διαφέρουν μεταξύ των ΚΤΠ και σε σχέση με τους κανόνες που ισχύουν για το ΠΠ7. Όλοι αυτοί οι προβληματισμοί λαμβάνονται υπόψη στις προτεινόμενες ΚΤΠ στο πλαίσιο του «Ορίζοντα 2020».

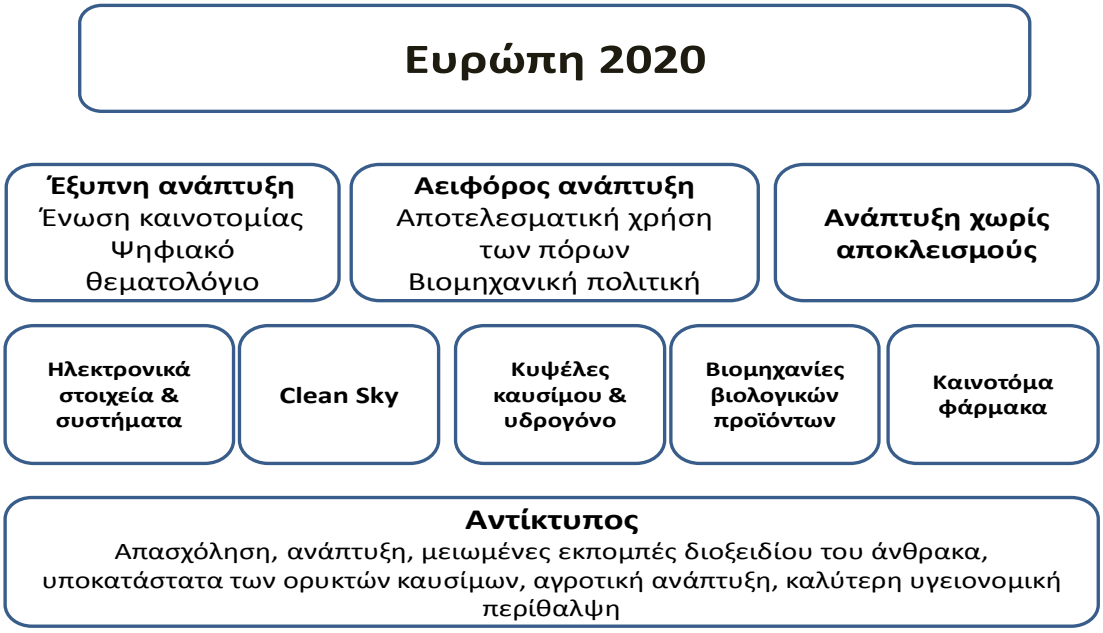
4. ΟΙ ΚΟΙΝΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΟΡΙΖΟΝΤΑΣ 2020»

Το προτεινόμενο κανονιστικό πλαίσιο για το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020» προβλέπει ευρύ φάσμα τρόπων συμμετοχής της Ένωσης και του ιδιωτικού τομέα, μεταξύ άλλων μέσω των κοινών τεχνολογικών πρωτοβουλιών που αναλαμβάνονται δυνάμει του άρθρου 187 της ΣΛΕΕ, οι οποίες πρέπει να ανταποκρίνονται στους στόχους του «Ορίζοντα 2020», συμπεριλαμβανομένης της ενοποίησης των δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας. Ο κανονισμός για το πρόγραμμα πλαίσιο «Ορίζοντας 2020» θεσπίζει ορισμένα κριτήρια που πρέπει να πληρούνται κατά την επιλογή τομεακών πεδίων για τις συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα. Η νομοθεσία προβλέπει επίσης ένα ενιαίο σύνολο κανόνων που θα ισχύουν για όλα τα τμήματα του «Ορίζοντα 2020», συμπεριλαμβανομένων των ΚΤΠ, εκτός εάν υπάρχει δεόντως αιτιολογημένη ανάγκη ειδικής παρέκκλισης.

4.1. Προσδιορισμός των ΚΤΠ που θα αναληφθούν κατά την έναρξη του προγράμματος «Ορίζοντας 2020»

Σύμφωνα με την πείρα που αποκομίσθηκε κατά το ΠΠ7, τη νέα νομοθετική βάση στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζοντας 2020» και τις σαφείς δεσμεύεις των βιομηχανικών εταίρων, η Επιτροπή υπέβαλε νομοθετικές προτάσεις για την ανάληψη ΚΤΠ κατά την έναρξη του «Ορίζοντα 2020». Η πλήρης αιτιολόγηση των προτεινόμενων πρωτοβουλιών παρουσιάζεται στα συνοδευτικά έγγραφα εκ των προτέρων εκτίμησης αντικτύπου.

Όλες οι ΚΤΠ αφορούν στρατηγικές τεχνολογίες που θα τονώσουν την ανάπτυξη και την απασχόληση σε τομείς υψηλής ανταγωνιστικότητας παγκοσμίως. Οι εμπλεκόμενοι τομείς στο σύνολό τους αποτελούν ήδη ή αναδύονται ταχύτατα ως προπύργια μιας ευρωπαϊκής οικονομίας της γνώσης. Περισσότερα από 4 εκατομμύρια άτομα απασχολούνται σήμερα σε αυτούς τους τομείς και σε όλες τις περιπτώσεις πρόκειται για αναπτυσσόμενες παγκόσμιες αγορές, τις οποίες η βιομηχανία της ΕΕ βρίσκεται σε ευνοϊκή θέση να κατακτήσει, εάν καταφέρει να διαμορφώσει και να διατηρήσει ηγετική θέση στον τομέα της τεχνολογίας καθώς υπάρχει σαφής σύνδεση με τους στόχους της στρατηγικής Ευρώπη 2020, όπως φαίνεται από το ακόλουθο γράφημα . Είναι επιτακτική η ανάγκη να εξασφαλιστούν οι αναγκαίες σημαντικές επενδύσεις στην Ευρώπη σε μια χρονική περίοδο περιορισμένων χρηματοδοτικών πόρων. Επιπλέον, οι εν λόγω τομείς πάσχουν από διαπιστωμένες αδυναμίες της αγοράς σε σχέση με τη μακροπρόθεσμη έρευνα και καινοτομία υψηλού κινδύνου, γεγονός που σημαίνει ότι ο ιδιωτικός τομέας από μόνος του δεν είναι σε θέση να διαθέσει τους απαραίτητους πόρους.

Οι προτεινόμενες ΚΤΠ βασίζονται στις επιτυχίες του ΠΠ7. Τέσσερις από αυτές τις προτάσεις αντιπροσωπεύουν το επόμενο στάδιο για ΚΤΠ που αναλήφθηκαν στο πλαίσιο του ΠΠ7 (συμπεριλαμβανομένης της ΚΤΠ για τα ηλεκτρονικά συστήματα και εξαρτήματα που συνενώνει τις υφιστάμενες ΚΤΠ ARTEMIS και ENIAC). Η ΚΤΠ των βιομηχανιών βιοπροϊόντων έχει προσδιοριστεί ως νέα πρωτοβουλία στο πλαίσιο της στρατηγικής για μια βιοοικονομία για την Ευρώπη[8].

Κάθε προτεινόμενη ΚΤΠ περιλαμβάνει σαφείς στόχους για την επίτευξη επαναστατικών καινοτομιών στους ακόλουθους τομείς:

– *Καινοτόμα φάρμακα*: βελτίωση της υγείας και ευεξίας των ευρωπαίων πολιτών με την παροχή νέων και πιο αποτελεσματικών μεθόδων διάγνωσης και αγωγής, όπως νέες αντιβιοτικές αγωγές·

– *Κυψέλες καυσίμου και υδρογόνο*: ανάπτυξη εμπορικά βιώσιμων, καθαρών λύσεων που χρησιμοποιούν το υδρογόνο ως φορέα ενέργειας και τις κυψέλες καυσίμου ως μετατροπείς ενέργειας·

– *Clean Sky*: ριζική μείωση του περιβαλλοντικού αντικτύπου της επόμενης γενιάς αεροσκαφών·

– *Βιομηχανίες βιοπροϊόντων*: ανάπτυξη νέων και ανταγωνιστικών αξιακών αλυσίδων βιοπροϊόντων που υποκαθιστούν τα ορυκτά καύσιμα και έχουν έντονο αντίκτυπο στην αγροτική ανάπτυξη:

– *Ηλεκτρονικά εξαρτήματα και συστήματα*: διατήρηση της Ευρώπης στην πρώτη γραμμή των εξελίξεων στον τομέα των ηλεκτρονικών εξαρτημάτων και συστημάτων και ταχύτερη αξιοποίηση αυτών.

Γι αυτές τις πέντε ΚΤΠ αναμένεται ότι θα χρειασθούν επενδύσεις άνω των 17 δισεκατομμυρίων ευρώ, εκ των οποίων η συνεισφορά από τον προϋπολογισμό της ΕΕ θα

[8] COM(2012) 60

ανέλθει στα 6,4 δισεκατομμύρια ευρώ. Ο ακόλουθος πίνακας περιλαμβάνει λεπτομερή στοιχεία σχετικά με τις επενδύσεις για κάθε ΚΤΠ.

ΚΤΠ	**Επενδύσεις σε ΚΤΠ (ευρώ)**	
	από την ΕΕ (Ορίζοντας 2020)	**από βιομηχανικούς εταίρους και άλλες πηγές**
Καινοτόμα φάρμακα	1725 εκατ.	1725 εκατ.
Κυψέλες καυσίμου και υδρογόνου	700 εκατ.	700 εκατ.[9]
Clean Sky	1800 εκατ.	2250 εκατ.
Βιομηχανίες βιοπροϊόντων	1000 εκατ.	2800 εκατ.
Ηλεκτρονικά στοιχεία και συστήματα	1215 εκατ.	3600 εκατ.[10] (εκ των οποίων 1200 εκατ. από τα κράτη μέλη)
Σύνολο	***6440 εκατ.***	***9875 εκατ. από τη βιομηχανία + 1200 εκατ. από τα κράτη μέλη***

[9] Το ποσό αυτό αποτελείται από συνεισφορές των κρατών μελών της κοινής επιχείρησης ή των συστατικών οντοτήτων τους (τουλάχιστον 400 εκατ. ευρώ) καθώς και των οντοτήτων που δεν είναι μέλη μέσω της συμμετοχής στις δραστηριότητες.

[10] Το ποσό αυτό αποτελείται από συνεισφορές των κρατών μελών της κοινής επιχείρησης ή των συστατικών οντοτήτων τους (τουλάχιστον 1700 εκατ. ευρώ από ιδιώτες) καθώς και των οντοτήτων που δεν είναι μέλη μέσω της συμμετοχής στις δραστηριότητες.

4.2. Βασικά χαρακτηριστικά των ΚΤΠ στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζοντας 2020»

Η πρόταση της Επιτροπής συνεπάγεται πολύ πιο φιλόδοξες συμπράξεις σε σύγκριση με τη σημερινή γενιά ΚΤΠ.

Οι ΚΤΠ θα διαθέτουν σαφέστερους και πιο φιλόδοξους στόχους, συμβάλλοντας άμεσα στην ανταγωνιστικότητα και στους στόχους της πολιτικής της ΕΕ. Κάθε ΚΤΠ διαθέτει μετρήσιμους ειδικούς στόχους και βασικούς δείκτες επιδόσεων που επιτρέπουν τη στενότερη παρακολούθηση και αξιολόγηση. Οι στόχοι αυτοί υπερβαίνουν κατά πολύ τους στόχους του ΠΠ7. Επίσης εστιάζουν περισσότερο στην καινοτομία και στον αντίκτυπο, δίνοντας τη δυνατότητα στα καινοτόμα προϊόντα να γεφυρώσουν το αβυσσαλέο χάσμα που χωρίζει την έρευνα από την εμπορική αξιοποίηση. Για παράδειγμα, οι στόχοι της νέας ΚΤΠ για τις κυψέλες καυσίμου και το υδρογόνο επιδιώκουν την υπερσκέλιση των φραγμών που θέτουν οι τιμές και οι επιδόσεις, ώστε η τεχνολογία να καταστεί εμπορικά βιώσιμη. Επιπλέον, πολλοί από τους στόχους αυτούς στηρίζουν άμεσα στόχους της πολιτικής της ΕΕ. Για παράδειγμα, η ΚΤΠ στον τομέα των βιομηχανιών βιοπροϊόντων θα αναπτύξει τεχνολογίες που θα καταστήσουν δυνατή την παραγωγή βιοκαυσίμων από καλλιέργειες μη προοριζόμενες για τη διατροφή, ώστε οι αγρότες και η βιομηχανία να είναι σε θέση να επιτύχουν τους στόχους της ΕΕ για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Τέλος, οι στόχοι αποσκοπούν στην ανάπτυξη βασικών τεχνολογιών γενικής χρήσης, όπως η ηλεκτρονική, που θα στηρίξουν την ανταγωνιστικότητα ενός ευρέος φάσματος ευρωπαϊκών βιομηχανιών.

Η διαχείριση των ΚΤΠ θα βελτιωθεί ώστε να διασφαλίζεται ότι θα είναι ανοικτές σε νέους εταίρους, η κατανομή της χρηματοδότησης βάσει αριστείας και η καλύτερη διασύνδεση με δραστηριότητες σε εθνικό επίπεδο. Το μεγαλύτερο μέρος της ενωσιακής συνεισφοράς θα διατεθεί μέσω ανοικτών προσκλήσεων υποβολής προτάσεων, με εφαρμογή ουσιαστικά των ίδιων κανόνων που ισχύουν για το υπόλοιπο πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020». Σε όλες τις περιπτώσεις οι πρωτοβουλίες είναι ανοικτές προς νέους εταίρους. Για παράδειγμα, η νέα ΚΤΠ «Καινοτόμα φάρμακα» προορίζει μέρος της ενωσιακής συνεισφοράς για νέους εταίρους. Η νέα ΚΤΠ Clean Sky θα διοργανώσει μια ανοικτή διαδικασία διαγωνισμού για την επιλογή των βασικών εταίρων για τα συστήματα και τις πλατφόρμες επίδειξής της. Ορισμένες νέες ΚΤΠ θα εστιάσουν περισσότερο στις δραστηριότητες επίδειξης, γεγονός που αναμένεται να προσελκύσει το ενδιαφέρον ευρύτερου φάσματος οργανισμών.

Οι ΚΤΠ στο πλαίσιο του «Ορίζοντα 2020» αποσκοπούν στην στενότερη σύνδεση με παρόμοιες δραστηριότητες σε επίπεδο κρατών μελών και περιφερειών. Ως εκ τούτου, για κάθε ΚΤΠ θα ενισχυθεί η αντίστοιχη ομάδα εκπροσώπων των κρατών μελών. Οι ομάδες αυτές θα διαδραματίζουν σημαντικό συμβουλευτικό ρόλο, θα ενημερώνονται πλήρως σχετικά με την υλοποίηση των ΚΤΠ, θα καλούνται να ενημερώνουν τις ΚΤΠ για συναφείς δραστηριότητες σε εθνικό επίπεδο και να συνδέουν τις δραστηριότητες των ΚΤΠ με δράσεις υλοποίησης κατάντη. Ειδικότερα για την ΚΤΠ στον τομέα των ηλεκτρονικών εξαρτημάτων και συστημάτων τα κράτη μέλη θα συνεισφέρουν και αυτά άμεσα στη χρηματοδότηση της ΚΤΠ.

Μέσω της σύνδεσης, κατά περίπτωση, με τους υποστηρικτικούς μηχανισμούς των διαρθρωτικών και επενδυτικών ταμείων για τη φάση της εκκίνησης, μπορούν να βελτιωθούν οι συνέργειες μεταξύ των δράσεων της ΕΕ και των αναπτυξιακών πολιτικών των κρατών μελών ή των περιφερειών, ώστε να αυξηθεί με αυτόν τον τρόπο η ανταγωνιστικότητα των κρατών μελών και να αντιμετωπιστεί καλύτερα η πρόκληση των επενδύσεων σε συναφείς τομείς προτεραιότητας.

Θα επιτευχθεί αξιοσημείωτη απλούστευση, όσον αφορά τόσο τους όρους υλοποίησης όσο και τους κανόνες για τους συμμετέχοντες. Οι ΚΤΠ στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζοντας 2020» θα επωφεληθούν από μια σειρά στοιχείων υλοποίησης που θα τις καταστήσουν καταλληλότερες για τον επιδιωκόμενο σκοπό[11]. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται:

– ένα νομικό πλαίσιο καταλληλότερο για μεγάλη συμμετοχή της βιομηχανίας και μεγαλύτερη απλούστευση μέσω της πλήρους αξιοποίησης των νέων διατάξεων του δημοσιονομικού κανονισμού (όπου έχουν συμπεριληφθεί ειδικές διατάξεις για τις συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα, ώστε να καθίσταται δυνατή η εφαρμογή των «ιδανικών συνθηκών» για τις ΚΤΠ, π.χ. η ρητή αναγνώριση των ΚΤΠ ως φορέων σύμπραξης δημόσιου-ιδιωτικού τομέα με δυνατότητα έγκρισης του δικού τους «ήπιου» δημοσιονομικού κανονισμού προσαρμοσμένου στις ειδικές τους ανάγκες)· και

– η ενιαία εφαρμογή των κανόνων συμμετοχής του προγράμματος «Ορίζοντας 2020» για μεγαλύτερη προβλεψιμότητα για τους συμμετέχοντες, με παρεκκλίσεις μόνο σε εξαιρετικές και δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις. Αυτό σημαίνει ότι οι ΚΤΠ θα επωφεληθούν από τις σημαντικές απλουστεύσεις που θα θεσπιστούν στο πλαίσιο του «Ορίζοντα 2020».

Οι ΚΤΠ συνεπάγονται ισχυρότερες δεσμεύσεις εκ μέρους της βιομηχανίας, συμπεριλαμβανομένων υψηλών χρηματοδοτικών δεσμεύσεων τουλάχιστον ισοδύναμων με τη συνεισφορά από τον προϋπολογισμό της ΕΕ. Οι άμεσες αναλήψεις υποχρεώσεων της βιομηχανίας ανέρχονται σε περίπου 10 δισεκατομμύρια ευρώ για το σύνολο των ΚΤΠ. Όπως και στο ΠΠ7, ορισμένες από αυτές τις αναλήψεις υποχρεώσεων αφορούν το κόστος χρηματοδότησης των έργων που προκύπτουν μέσω των προσκλήσεων που προκηρύσσονται από τις ΚΤΠ και που δεν καλύπτεται πλήρως από τη συνεισφορά της ΕΕ. Επιπροσθέτως, οι βιομηχανικοί εταίροι θα αναλάβουν υποχρεώσεις και πέραν αυτών των συνήθων ρυθμίσεων συγχρηματοδότησης, υλοποιώντας δραστηριότητες και επενδύσεις που δεν θα λάβουν χρηματοδότηση από το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020». Για παράδειγμα, στην περίπτωση των ΚΤΠ για τις στήλες καυσίμου και υδρογόνου, η τρέχουσα συνεισφορά της βιομηχανίας γίνεται μέσω της συμμετοχής τους σε συγχρηματοδοτούμενες δραστηριότητες, ενώ για τις μελλοντικές ΚΤΠ αυτό το είδος της συνεισφοράς θα αυξηθεί κατά τουλάχιστον 300 εκατομμύρια ευρώ σε πρόσθετες αναλήψεις υποχρεώσεων. Στην περίπτωση της ΚΤΠ Clean Sky αυτές οι πρόσθετες αναλήψεις υποχρεώσεων ανέρχονται σε 1 εκατομμύριο ευρώ περίπου και της ΚΤΠ για τις βιομηχανίες βιοπροϊόντων ανέρχονται σε τουλάχιστον 1,8 εκατομμύρια ευρώ. Αυτές οι πρόσθετες αναλήψεις υποχρεώσεων θα συνδέονται άμεσα με τους στόχους των ΚΤΠ και θα συμβάλλουν στην επίτευξή τους. Οι βιομηχανικοί εταίροι θα προβαίνουν σε ανάλογες ειδικές αναλήψεις υποχρεώσεων στο πλαίσιο της ετήσιας διαδικασίας υλοποίησης, οι οποίες στη συνέχεια θα υπόκεινται σε επαλήθευση και παρακολούθηση. Εάν οι αναλήψεις υποχρεώσεων εκ μέρους της βιομηχανίας δεν ανταποκρίνονται στα απαραίτητα επίπεδα, η Επιτροπή διατηρεί το δικαίωμα να μειώσει ή να παρακρατήσει τη συνεισφορά της ΕΕ ή να λύσει την κοινή επιχείρηση. Με αυτόν τον τρόπο παρέχεται η αναγκαία ευελιξία σε περίπτωση μειζόνων απρόβλεπτων αλλαγών που μειώνουν την αξία των στόχων μιας ΚΤΠ.

[11] Όπως ζητεί η έκθεση της JTI Sherpa: http://ec.europa.eu/research/jti/pdf/jti-sherpas-report-2010_en.pdf

5. ΆΛΛΕΣ ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΟΡΙΖΟΝΤΑΣ 2020»

5.1. Συμβατικές συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα

Για τη συμπλήρωση των ΚΤΠ, στο πλαίσιο του ΠΠ7 η Επιτροπή συμμετέχει σε διαρθρωμένες συμπράξεις με τον ιδιωτικό τομέα, σε μια προσπάθεια άμεσης συνεισφοράς στην κατάρτιση των προγραμμάτων εργασίας σε τομείς που προσδιορίστηκαν εξαρχής και που παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη βιομηχανία. Σε αντίθεση με τις ΚΤΠ, για τις εν λόγω συμπράξεις δεν απαιτείται πρόσθετη νομοθεσία, διότι η χρηματοδότηση πραγματοποιείται από την Επιτροπή μέσω των συνήθων διαδικασιών.

Τρεις τέτοιου τύπου συμπράξεις δρομολογήθηκαν στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού σχεδίου για την ανάκαμψη της οικονομίας[12] και υλοποιήθηκαν μέσω προσκλήσεων υποβολής προτάσεων με συνολική συνεισφορά της Ένωσης ύψους 1,6 δισεκατομμυρίων ευρώ και ιδιωτικές επενδύσεις που πλησιάζουν σε μεγάλο βαθμό αυτό το ποσό. Οι προσκλήσεις υποβολής προτάσεων αφορούσαν κυρίως τη βιομηχανία, καθώς το ήμισυ περίπου της χρηματοδότησης διατέθηκε για έργα στη βιομηχανία και περίπου το 30% σε ΜΜΕ[13].

Αξιοποιώντας αυτήν την εμπειρία οι προτάσεις του προγράμματος «Ορίζοντας 2020» προβλέπουν και τέτοιου είδους συμπράξεις. Για να εξασφαλιστεί μεγαλύτερη διαφάνεια, οι εν λόγω συμπράξεις θα βασίζονται σε μια συμβατική συμφωνία μεταξύ της Επιτροπής και των βιομηχανικών εταίρων, στην οποία θα ορίζονται οι στόχοι, οι δεσμεύσεις, οι βασικοί δείκτες επιδόσεων και τα αποτελέσματα που πρέπει να επιτευχθούν.

Εξετάζεται η σύναψη συμβάσεων σύμπραξης δημόσιου-ιδιωτικού τομέα στους ακόλουθους τομείς:

– Εργοστάσια του μέλλοντος·

– Ενεργειακά αποδοτικά κτίρια·

– Πράσινα οχήματα·

– Διαδίκτυο του μέλλοντος[14]·

– Βιώσιμη βιομηχανία δευτερογενούς παραγωγής·

– Ρομποτική·

– Φωτονική·

– Πληροφορική υψηλών επιδόσεων.

Οι πρώτοι τέσσερις κλάδοι αναμένεται να συνεχίσουν συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα που δημιουργήθηκαν στο πλαίσιο του ΠΠ7. Σε όλες τις περιπτώσεις αποτελούν σημαντικά τμήματα της ευρωπαϊκής οικονομίας και η ανάγκη για συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα στους εν λόγω κλάδους έχει επισημανθεί σε έγγραφα της Επιτροπής, όπως η επικαιροποίηση της ανακοίνωσης για τη βιομηχανική πολιτική, η ανακοίνωση «Ευρωπαϊκή στρατηγική για βασικές τεχνολογίες γενικής εφαρμογής»[15], η ανακοίνωση «Πληροφορική υψηλών επιδόσεων»[16] ή οι προτάσεις για το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020».

---

12 COM(2008) 800

13 Επιπλέον, για την πρωτοβουλία «Διαδίκτυο του μέλλοντος» η Ένωση έχει επενδύσει 300 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων το 50% έχει διατεθεί στη βιομηχανία.

14 Συνέχεια της τρέχουσας ΣΔΙΤ «Διαδίκτυο του μέλλοντος» με εστίαση στις ενσύρματες και ασύρματες υποδομές δικτύου 5G.

15 COM(2012) 341

16 COM(2012) 45

Για κάθε έναν από αυτούς τους κλάδους οι προτάσεις της βιομηχανίας αναμένεται να περιλαμβάνουν σαφή χρονοδιαγράμματα, αποτέλεσμα ανοικτών διαβουλεύσεων με άλλα ενδιαφερόμενα μέρη, που περιγράφουν το όραμα, το περιεχόμενο της έρευνας και της καινοτομίας και τον προσδοκώμενο αντίκτυπο περιλαμβανομένης της ανάπτυξης και της απασχόλησης. Επίσης αναμένεται να αποσαφηνίσουν τη φύση και την έκταση των δεσμεύσεων της βιομηχανίας και τα αποτελέσματα μόχλευσης από τη σύμπραξη δημόσιου-ιδιωτικού τομέα. Θα επικεντρωθούν κυρίως σε δραστηριότητες που άπτονται της αγοράς.

Επιπλέον, οι συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα πρέπει να έχουν ως στόχο την αξιοποίηση συνεργειών με τα ευρωπαϊκά διαρθρωτικά και επενδυτικά ταμεία, ειδικά σε σχέση με τις έξυπνες περιφερειακές και εθνικές στρατηγικές εξειδίκευσης

Η Επιτροπή θα αξιολογεί τις προτάσεις της βιομηχανίας, μεταξύ άλλων προσφεύγοντας σε εξωτερικούς εμπειρογνώμονες, με βάση τα κριτήρια που προβλέπει ο κανονισμός για το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020». Σε περίπτωση θετικής αξιολόγησης, της οποίας τα αποτελέσματα θα δημοσιοποιούνται, θα συνάπτεται μνημόνιο συμφωνίας μεταξύ της Επιτροπής και των εταίρων του ιδιωτικού τομέα, βάσει απόφασης της Επιτροπής. Στο μνημόνιο αυτό θα παρατίθενται:

– Οι γενικοί και ειδικοί στόχοι της σύμπραξης·

– Οι αναλήψεις υποχρεώσεων εκ μέρους των εταίρων του ιδιωτικού τομέα, που αναμένεται να είναι σε υψηλό επίπεδο, αντίστοιχο με την προβλεπόμενη συνεισφορά της Ένωσης και μπορούν να περιλαμβάνουν το διοικητικό κόστος της σύμπραξης δημόσιου-ιδιωτικού τομέα καθώς και δραστηριότητες επίδειξης, κατάρτισης, δημιουργίας συνεργατικών σχηματισμών, ευαισθητοποίησης και παρακολούθησης χρηματοδοτούμενες από τη βιομηχανία·

– Οι βασικοί δείκτες επιδόσεων και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα, συμπεριλαμβανομένου του αντικτύπου όσον αφορά την αξιοποίηση στην Ευρώπη·

– Το ενδεικτικό χρηματοδοτικό κονδύλιο όσον αφορά τη συνεισφορά της Ένωσης για το διάστημα 2014-2020 (υπόκειται σε έγκριση από την αρμόδια για τον προϋπολογισμό αρχή στο πλαίσιο της ετήσιας διαδικασίας προϋπολογισμού)·

– Ένας μηχανισμός παρακολούθησης και επανεξέτασης με χρήση βασικών δεικτών επιδόσεων και με δυνατότητα προσαρμογής. Ο μηχανισμός αυτός θα αποτελεί τη βάση επί της οποίας η Επιτροπή θα μπορεί να λύσει μία σύμπραξη, εάν οι βιομηχανικοί εταίροι δεν ανταποκρίνονται στις δεσμεύσεις τους·

– Η διαχειριστική διάρθρωση, συμπεριλαμβανομένου του μηχανισμού με τον οποίο η Επιτροπή θα ζητεί συμβουλές από τους εταίρους του ιδιωτικού τομέα σχετικά με τις δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας που θα προτείνονται για χρηματοδοτική στήριξη στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζοντας 2020».

Για τους κλάδους στους οποίους η πρόταση της βιομηχανίας εκτιμάται ότι πληροί τα απαιτούμενα κριτήρια, η Επιτροπή θα επιδιώξει την έγκαιρη σύναψη του αναγκαίου μνημονίου συμφωνίας, ώστε οι δραστηριότητες των συμπράξεων δημόσιου-ιδιωτικού τομέα να ξεκινήσουν κατά τη διάρκεια του πρώτου προγράμματος εργασίας του «Ορίζοντα 2020».

5.2. Συμπράξεις δημόσιου-δημόσιου τομέα και άλλου τύπου συμπράξεις

Η Επιτροπή θα χρησιμοποιήσει επίσης και άλλες μορφές σύμπραξης για την υλοποίηση του προγράμματος «Ορίζοντας 2020». Έχει υποβάλει τέσσερις νομοθετικές προτάσεις για τη δημιουργία συμπράξεων δημόσιου-δημόσιου τομέα με κράτη μέλη δυνάμει του άρθρου 185 της ΣΛΕΕ για την κοινή υλοποίηση εθνικών ερευνητικών προγραμμάτων. Οι εν λόγω προτάσεις αφορούν:

– *Τη δεύτερη σύμπραξη ευρωπαϊκών και αναπτυσσόμενων χωρών για τις κλινικές δοκιμές*: συμβολή στη μείωση της κοινωνικής και οικονομικής επιβάρυνσης από ασθένειες που οφείλονται στη φτώχεια·

– *Το ευρωπαϊκό πρόγραμμα μετρολογίας για την έρευνα και την καινοτομία*: εξεύρεση ενδεδειγμένων, ολοκληρωμένων και κατάλληλων για τον επιδιωκόμενο σκοπό μετρολογικών λύσεων για τη στήριξη της καινοτομίας και της βιομηχανικής ανταγωνιστικότητας, καθώς και τεχνολογιών μέτρησης για την αντιμετώπιση κοινωνικών προκλήσεων όπως η ενέργεια, το περιβάλλον και η υγεία·

– *Το πρόγραμμα Eurostars 2*: για την τόνωση της οικονομικής ανάπτυξης και της απασχόλησης μέσω της αύξησης της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ στον τομέα της Ε&Α·

– *Το πρόγραμμα έρευνας και ανάπτυξης στον τομέα της ενεργητικής και υποβοηθούμενης διαβίωσης:* βελτίωση της ποιότητας ζωής των ηλικιωμένων και των σταδιοδρομιών τους και αύξηση της βιωσιμότητας των συστημάτων περίθαλψης μέσω της αυξημένης διαθεσιμότητας προϊόντων και υπηρεσιών ΤΠΕ για ενεργό και υγιή γήρανση.

Επιπλέον των συμπράξεων δημόσιου-ιδιωτικού τομέα, το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020» θα αξιοποιήσει επίσης τις συμβουλές που λαμβάνει από άλλες μορφές συμπράξεων, όπως οι ευρωπαϊκές συμπράξεις καινοτομίας[17], οι κοινές πρωτοβουλίες προγραμματισμού[18] και οι ευρωπαϊκές τεχνολογικές πλατφόρμες. Επίσης, στο πλαίσιο του «Ορίζοντα 2020» το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας θα δημιουργήσει κοινότητες γνώσης και καινοτομίας[19] φέρνοντας σε επαφή, στο πλαίσιο διαρθρωμένων μακροπρόθεσμων συμπράξεων τους τομείς της επιστήμης, της έρευνας και των επιχειρήσεων .

Οι δύο επικείμενες εμβληματικές πρωτοβουλίες στον τομέα των μελλοντικών και αναδυόμενων τεχνολογιών[20], Γραφένιο και Πρόγραμμα Ανθρώπινος Εγκέφαλος, αποσκοπούν να δημιουργήσουν μεγάλης κλίμακας, μακροπρόθεσμες ευρωπαϊκές συμπράξεις. Συμπληρώνουν τις συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα, καθώς εξαρχής έχουν επιστημονική βάση και η συμμετοχή της βιομηχανίας θα γίνει σταδιακά κατά την υλοποίηση αυτών των εμβληματικών πρωτοβουλιών δεκαετούς διάρκειας.

Πέραν των ΚΤΠ, συστάθηκε η κοινή επιχείρηση SESAR[21](ερευνητικό σχέδιο για τη διαχείριση της εναέριας κυκλοφορίας του Ενιαίου Ευρωπαϊκού Ουρανού) ως άλλη μια μορφή σύμπραξης δημόσιου-ιδιωτικού τομέα δυνάμει του άρθρου 187 της ΣΛΕΕ για τον συντονισμό του έργου SESAR, που αποτελεί τον τεχνικό πυλώνα της πρωτοβουλίας «Ενιαίος Ευρωπαϊκός Ουρανός» με στόχο τον εκσυγχρονισμό της διαχείρισης της εναέριας κυκλοφορίας στην Ευρώπη. Λόγω του προσανατολισμού των δράσεών του σε συγκεκριμένες πολιτικές, το SESAR δεν συστάθηκε ως ΚΤΠ, μολονότι συνδέεται στενά με την ΚΤΠ Clean Sky. Η Επιτροπή προτείνει την επέκταση της κοινής επιχείρησης SESAR στο πλαίσιο του «Ορίζοντα 2020». Με αυτόν τον τρόπο θα διασφαλιστεί η συνέχιση του συντονισμού της έρευνας και καινοτομίας στον τομέα της διαχείρισης της εναέριας κυκλοφορίας στο πλαίσιο του «Ορίζοντα 2020» σε πλήρη εναρμόνιση με τους στόχους του Ενιαίου Ευρωπαϊκού Ουρανού.

17 http://ec.europa.eu/research/innovation-union/index_en.cfm?pg=eip
18 http://ec.europa.eu/research/era/joint-programming_en.html
19 http://eit.europa.eu/kics/
20 http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/fet-flagships
21 http://www.sesarju.eu/

6. ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Οι συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα με τη μεγάλη συνεισφορά και ανάληψη υποχρεώσεων εκ μέρους της βιομηχανίας αποτελούν απαραίτητες προϋποθέσεις για την επίτευξη των στόχων του προγράμματος «Ορίζοντας 2020» και της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Στην παρούσα ανακοίνωση παρουσιάστηκαν τρόποι ενίσχυσης των συμπράξεων δημόσιου-ιδιωτικού τομέα στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζοντας 2020», βάσει αυξημένης διαφάνειας, σαφέστερων στόχων, εντονότερης εστίασης σε δραστηριότητες που ενδιαφέρουν την αγορά, ισχυρότερης δέσμευσης της βιομηχανίας και ουσιαστικής απλούστευσης.

Οι δραστηριότητες των ΚΤΠ των συμβατικών συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, των συμπράξεων δημόσιου ιδιωτικού τομέα και άλλων σχετικών πρωτοβουλιών όπως είναι οι πρωτοβουλίες κοινού προγραμματισμού, κοινότητες γνώσης και καινοτομίας του ΕΙΤ ή οι ευρωπαϊκές συμπράξεις καινοτομίας θα υλοποιηθούν κατά τρόπο που θα μεγιστοποιεί τις συνέργειες και θα αυξάνει το συνολικό αντίκτυπο, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις που επιδιώκουν κοινούς στόχους. Προς το σκοπό αυτό θα πρέπει να γίνει πλήρης χρήση των δυνατοτήτων που προσφέρονται από το γεγονός ότι ολόκληρη η χρηματοδότηση για την έρευνα και την καινοτομία σε επίπεδο ΕΕ έχει συγκεντρωθεί σε ένα και μόνο πρόγραμμα, το «Ορίζοντας 2020». Οι συνέργειες θα πρέπει να επιδιωχθούν κυρίως για τη συνένωση δραστηριοτήτων σε ολόκληρο τον κύκλο της καινοτομίας, από τα αποτελέσματα της έρευνας μέχρι τις πλησιέστερες στην αγορά δραστηριότητες, προκειμένου να τονωθεί η επιχειρηματικότητα και η δημιουργία επιχειρήσεων σε τομείς που έχουν μεγάλη σημασία για την ευρωπαϊκή οικονομία.

Δεδομένου του σημαντικού αντικτύπου των ανωτέρω στην απασχόληση και στην ανάπτυξη, η Επιτροπή καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να λάβουν τις αναγκαίες νομοθετικές αποφάσεις για την εκκίνηση αυτών των συμπράξεων κατά την έναρξη του προγράμματος «Ορίζοντας 2020». Μέσω των προτεινόμενων ρυθμίσεων διαχείρισης, η Επιτροπή θα παρακολουθεί, θα υποβάλλει εκθέσεις και θα αξιολογεί τακτικά την πρόοδο των ΚΤΠ και των άλλων συμπράξεων.

Από την πείρα συνάγεται ότι η σύσταση κοινών επιχειρήσεων απαιτεί σημαντικό χρόνο και προσπάθεια και θα πρέπει να επιδιώκεται μόνο εφόσον υπάρχει μείζων στρατηγικός στόχος στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας που δεν μπορεί να επιτευχθεί μέσω της συνήθους υλοποίησης του προγράμματος «Ορίζοντας 2020». Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θα εξετάσει την αναγκαιότητα μελλοντικών πρωτοβουλιών τέτοιου τύπου μόνο εφόσον υπάρχει σαφής επιχειρηματολογία υπέρ αυτής, βάσει των κριτηρίων του «Ορίζοντα 2020», καθώς και σαφής ανάγκη στο πλαίσιο στρατηγικής πολιτικής. Ωστόσο, η Επιτροπή θεωρεί ότι, δεδομένης της κλίμακας της προσπάθειας στον χώρο της έρευνας και καινοτομίας και της πολιτικής που απαιτούνται για την ολοκλήρωση του Ενιαίου Ευρωπαϊκού Σιδηροδρομικού Χώρου και τη θεμελίωση της ηγετικής θέσης της ΕΕ στις σιδηροδρομικές τεχνολογίες, είναι δεόντως αιτιολογημένη μια δυνητική κοινή επιχείρηση στον τομέα των σιδηροδρομικών μεταφορών και πρόκειται να συνεργαστεί με τον σχετικό κλάδο για την κατάρτιση σχετικής πρότασης.